

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מאמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת כי תצא תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 449

בני אמונים

פני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

כל יום תענה צ' אמנים

את דברי השבוע בראוני להקדיש לידיעה חשובה, אשר משום מה אינה מפורסמת מספיק. כפאשר אנו זוכים מעל גבי במה זו, במת 'בני אמונים', לחזק ולרומם את ענין ענינת אמן, הרי שאין ראוי ונחוץ מלהציג את הדברים כאן.

ובכן, את ענין "מאה ברכות" פלנו מקיירים; אדם חייב לברך בכל יום מאה ברכות. אך במקביל אף לענינת אמן יש מקוה - תשעים אמנים ביום. על האדם להשתדל למצוא לפחות תשעים הזדמנויות לומר אמן בכל יום, כפאשר חשבונות שונים נאמרו בדבר, אך ראשית נתיחס לעצם הענין:

צריך לדעת כי אכן כן! מכסת תשעים אמנים בכל יום היא חובה! חובה זו הובאה בפוסקים (ראה מגן אברהם ארץ חיים וט) בשם הזהר הקדוש (תיקו"ז מ א).

מענין לשים לב כי חובה זו נרמזה בשמה של פרשתנו - 'כי תצא' - ראשי תבות: "כל יום תענה צ' אמנים". בנוסף, כמה סמלי הדבר שעצם המילה 'אמן' - בגימטריה צ"א - היא ראשי תבות: 'צ' אמנים'.

אולי נתן לרמז בך שמשפר הברכות היומיות הוא מאה, עשר יותר מאשר האמנים, זאת כדי להזכיר ולעודד על גדלתה של אמן ביחס לברכה וכמאמר חכמינו ז"ל (ברכות נג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך", לפיכך די בתשעים אמנים לעמת הצורך במאה ברכות.

להשתלמת מכסה זו של תשעים אמנים מצאנו כמה דרכים ואפשרויות בפוסקים, אך ברור כי עקר קיום המצוה הוא באמצעות ענינת אמן על ברכות בדוקא מלבד האמנים שחובה לענות על הקדישים (ראה שו"ת הרמ"ע מפאנו סי' קח, הגיאו המג"א שם).

מתוך כך יש לשים לב, כי בשונה מחובת 'מאה ברכות' שאותה יכול כל אדם למלא מדי יום בדרך הנהגתו הרגילה, הרי שפדי להשלים תשעים אמנים על ברכות יש להתאמץ; שכן גם בצירוף כל ברכות התפלה וחרות הש"ץ מגיעים רק לקמחצית מהמכסה שיקבעו חכמים.

עבדה זו היא הסבה המרכזית שבגינה נהגו ישראל לענות אמן אחר ברכות השחר של המתפללים; השומע ברכות השחר משלושה אנשים לפחות, יוכל להשלים בקלות את מכסתו היומית.

הסבר זה אינו שלי! הוא כתוב בספרי רבותינו גדולי הפוסקים (ראה מג"א שם וט, ומשני"ב שם ס"ק יג) על מנהג אמירת ברכות השחר בחברותא: "ועושים כן כדי להשלים תשעים אמנים", הרי לנו סבה יסודית ביותר למנהג זה אשר יסודתו בהרי קדש ואשר עליו אנו משתדלים לעורר כל העת.

אשרינו שפאנו משפיימים ומברכים באהבה ברכות השחר זה לזה, ובכך זוכים בכל יום להשלים את מכסת ענינת תשעים אמנים על ברכות כפי שצונו רבותינו.

בקריאת "כ"י תצ"א" - ובברכת שבת שלום,

218 298 מחנכים

הנצחון במלחמה תלוי בתפלה

"כי תצא למלחמה על איבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבית שבי" (כא י)

דרש רבי שלמה אב"ד לובלין: 'כי תצא' בגימטריה 'התפלה', ללמדך שישראל לוחמים באויביהם באמצעות התפלה, וכמאמר דוד בתהלים (כ ח): "אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' אלקינו נזכיר" (ספר הגימטריאות).

הוסיף ודרש רבי שלמה זלמן ארנרייך משאמלוי כי אף המשך הפסוק מלמדנו שהנצחון במלחמה תלוי בתפלה; "ונתנו ה' אלקיך", וכיצד? "בידך" - בזכות פרישת כפיך בתפלה. וכדמצינו שתפלה מכנה 'פרישת כפיים', ככתוב (שמות ט כט): "כצאתי את העיר אפרש את כפי אל ה'" (אבני המקום' - אבן הרחמים' נט).

להיות נושא בעל

"לא תראה את חמור אחיך או שורו נפלים בדרך והתעלמת מהם הקם תקים עמו" (כב ד)

פרש רש"י (ע"פ ב"מ לב א) שלשון הפסוק: "הקם תקים עמו" מלמדנו שמצות 'הקם תקים' נוהגת רק כשבעל הבהמה מסייע ביד הטוען. "אבל אם הלך וישב לו, ואמר לו: 'הואיל ועליך מצוה, אם רצית לטען - טען, פטור'.

היה 'ה' חפץ חיים' אומר כי באותה מדה כפאשר אדם מתפלל ומבקש לזכות במעלה רוחנית כלשהי, נענים לו מן השמים רק אם גם הוא משתדל ומתאמץ לקנותה בכחותיו. לכן אין די לו לבקש: "והאר עינינו בתורתך" ובסיים התפלה להסתלק לביתו... אלא מיד לאחר התפלה ישב וילמד קמעא, כך אף משמים יסיעו כנגדו להצליח. פיוצא בזה, אדם שאינו מתאמץ לשמור פיו ולשונו - אלו פנים יהיו לו לבקש: "נצור לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה!" והיה 'ה' חפץ חיים' ממשיך

זאת במשל קולע: עני אחד התחנן לידידו העשיר שילווה לו סכום פסוף למחיתו. נענה העשיר וקבע לו זמן לבוא למשרדו, אלא שבהגיע השעה הנקובה בושש העני מלבוא. למחרת שב העני ובקש הלוואה, ושוב קבע לו העשיר זמן והוא לא הופיע בו. האם יוכל העני להתרעם על העשיר שלא נענה לו?!

גם אנו כאותו עני, מבקשים שוב ושוב מהקדוש ברוך הוא לזכות למעלות רוחניות שונות. הקדוש ברוך הוא נענה לנו וחסף למלאן, אולם אם לא נשתדל ונתאמץ בעצמנו לקנותו, נדמה כאותו העני שהחמיץ את הזדמנותו. (חסף חיים' על התורה).

מאה ברכות הופכות את הקללה

"ולא אבה ה' אלקיך לשמע אל בלעם ויהפך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה כי אהבה ה' אלקיך" (כג ו)

האר"י הקדוש פרש את הפסוק (לעיל יא כו): "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה", שאין פונת הפתוב לומר שהקדוש ברוך הוא עצמו יתן לפנינו קללה חלילה, שהלא "אין קללה למעלה". אלא ללמדנו שמלבד שהקדוש ברוך הוא נתן לפנינו ברכה, הוסיף ונתן בידינו כח להפך את הקללות הבאות עלינו לברכה, באמצעות ההקפדה על אמירת מאה ברכות ביום. לכך מכוון אף הפסוק שלפנינו: "ויהפך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה" - בכך שנתן בידינו את תקנת מאה ברכות ההופכות את הקללה לברכה.

הוסיף ואמר האר"י כי עבדה זו נרמזה בתבת 'קללה' עצמה, כפאשר היא נקראת בהפוך - 'הלל ק'. ללמדנו שאם נהפך את המלה 'קללה' ל: 'הלל ק' בכך שנקפיד להלל את ה' ק' פעמים ביום, אף הקללה עצמה תהפך להיות ברכה.

אף דוד המלך ע"ה רמז לכך בכותבו (תהלים קט יז): "ויאהב קללה ותבואהו ולא חפץ בברכה ותרחק ממנו"; מי שמראה כי אינו "חפץ בברכה", בכך שאינו מקפיד על אמירת מאה ברכות כראוי, הרי הוא מראה בכך שפככול הוא אוהב קללה ואינו חפץ להופכה לברכה (דרך משה' ליום יא).

הצלה כפולה בזכות קדוש לבנה

אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים, ועל כן בלבי הרהרתי בפסוקי בטחון והתפללתי שיקרע ה' מעלי את רע הגזרה וישיבני לארצות החיים.

בשעת בקר מקדמת נפתחה הדלת בגטאות וקלגס נאצי הורה לנו לקום ולבוא אחריו. היינו בטוחים שהסוף המר הגיע, אלא שאז הפתענו. שמענו את הקלגס אומר לחיל זוטרי שעמד לפניו: 'אסירים אלו אמורים להתלות בשעה ארבע, עד אז, חבל על כח העבודה שלהם. קח אותם אתך שיעבדו תחתיד ובשעה ארבע בדייק תחזיר אותם, הישר לעמוד התליה...'

מפתעים והמומים צעדנו אחר החיל אל מחוץ למחנה, לעבר המקום שבו נדרשנו לעבד, ולפתע הרהרתי לעצמי: הלא בין כך ובין כך אמורים אנו להתלות, ומה יש לי להפסיד? ממחשבה למעשה לחשתי לחברים שצעדו לצדד: 'הבה ונברח!' אלא שהללו שכבר פשל כח סבלם, פחדו לעשות זאת. נסיתי לשכנעם כי מה יפסידו אם ינסו... אף הם סרבו בתקף.

החלטתי לברח לבדי, ובסיעתא דשמיא הבריחה הצליחה. נצלת.

במהלך מסע בריחתי הגעתי למחבוא ששכן במעבה היער ובו שהו מתי מעט יהודים. הללו ברחו לבס נאותו לצרפני לחבורתם, ואכן שהיתי לצדם עד לסיום המלחמה.

לקראת סיום המלחמה, כאשר חילי הצבא האמריקני הכובש הגיעו למקום שבו שהיתי, שמעתי לפתע מבעד לחרף הצר שדרכו חדר אויר למחבואנו, את קולו של חיל אמריקני הלוחש לחברו באנגלית: 'כמדמני שגלית כאן מחבוא של גרמנים. בוא ונשליך לתוכו רמון ונהרג את כלם...' מבין חברי ששהו לצדי אני הייתי היחיד שיצאתי אנגלית. נחרדתי לשמע הדברים וזעקתי מיד לעבר החילים: 'איננו גרמנים, יהודים אנו!' הללו חזרו בהם מיד מכוונתם, והם אף סיעו לנו להנצל ולהגיע למקום מבטחים.

נפעמתי כאשר הבנתי כי יהודים אלו נצלו אף הם בזכות מסירות נפשי לקיום מצות קדוש לבנה. אלמלא כן לא הייתי בורח ומגיע אל המחבוא, והללו שלא היו מבינים את דברי החילים, היו מוצאים את מותם חלילה בידיהם.

כך זכיתי פעמים להנצל ממות ואף להקים מחדש את ביתי ולחיות חיים ארכים בארץ הקדש, בזכות מצות קדוש לבנה."

מילין קדישין יורא תשפ"ב

אני הקטן השתדלתי בכל מאודי לשמר על מצוות התורה, קלה כבחמורה, גם תחת עיניהם הפקוחות של הנאצים. באחד הלילות בעודי גם את שנתי הטרופה על דרגש העץ, התעוררתי לפתע לאור הלבנה שארז לעברי מבעד לאשנב הצר הסמוך לתקרה, ולפתע נזכרתי - כבר כמעט אמצע החדש וטרם קדשתי את הלבנה!

כיון שלא יכלתי להעלות בדעתי אפשרות להחמיץ מצוה זו, נטלתי סכונ רב, ובעוד חברי נמים את שנתם ירדתי בלאט מהדרגש וצעדתי כפוף קומה לעבר פתח הצריף.

בחוץ שררה דממת מות שהפרעה מפעם לפעם לקול נביחותיהם המפחידות של הפלבים האכזריים. אלומת אור חזקה סרקה מפעם לפעם את שטח המחנה וסביבותיו. המתנתי לשעת כשר וחמקתי אל הרחבה הסמוכה לצריף.

הבטתי לעבר הלבנה שכבר היתה כמעט במלואה ומיד התחלתי לומר את סדר קדוש הלבנה מתוך הזכרון. תוך כדי הקדושה החלו עיני לזלג דמעות. נזכרתי בימים לא רחוקים שבהם זכיתי לקדש את הלבנה בבגדי שבת וברב עם ויחלתי בכל לבי ליום שבו אזכה לקב שוב.

לרב דבקוטי לא שמתי לב למתרחש סביבי, והנה בעודי מנתר על מקומי באמירת 'כשם שאני רוקד' פמנהג, שמעתי לפתע צווחה מקפיאת דם - 'האלט!' - עצר! פקחתי עיני בבהלה והנה מולי עומד קלגס נאצי רשע חמור סבר, ומורה לי לצעד אחריו.

ידעתי - זהו הסוף! מבחינת הנאצים עשיתי את העברה החמורה ביותר: יצאתי מהצריף בלא אשור.

צעדתי בברכים כושלות אחר חית הטרף הנאצית אל עבר חדרו של מפקד המחנה האכזר. לשמע העבדות לא הסס המפקד לשניה וצרח בגסות נאצית גרמנית אפניתי: 'אל הגרדום!'

הגרדום היה חדר פתוח שחזיתו פנתה אל רחבת המחנה ובמרפזו הצבו עמודי תליה, שבהם היו תולים בכל חצי שעה ארבעה אנשים יחד.

כאשר האיר הבקר מצאתי עצמי משלך בחדרון קטן, יחד עם עוד שלושה יהודים אמללים המצפים לתלייתם. לא ידענו כמה שעות או דקות אנו אמורים להמתין עד לבצוע גזר הדין, אף זאת ידעתי: אפלו חרב חדה מנחת על צנארו של

הספור שלפנינו נשמע מפי כ"ק מרן האדמו"ר מראחמיסטריווקא שליט"א וספר לאחר מעמד קדוש לבנה שהתקיים בפתל המערבי לפני שנים רבות. הספור נמסר מפי בעל המעשה, יהודי יקר שזכה לשרד את אימי השואה ולהנצל בדרך פלאית בזכות מצות קדוש לבנה.

ספור זה הוא המחשה ועדות קולעת לכחה וסגולתה של מצות קדוש הלבנה, כפי שכתב ה'באר היטב' (או"ח תרב ד):

"מעשה באחד שפגעו גויים בלילה ורצו

במהלך מסע בריחתי הגעתי למחבוא ששכן במעבה היער ובו שהו מתי מעט יהודים. הללו ברחו לבס נאותו לצרפני לחבורתם, ואכן שהיתי לצדם עד לסיום המלחמה.

להורגו, ובקש שיניחו לו לעשות מצוה אחד קדם מותו, והלבנה היתה בחדושה וקדשה בכונה גדולה, ונעשה לו נס כשדלג שלוש פעמים פמנהג, ונשאו הרוח ונצול מהם. גם שמעתי שמי שקדש הלבנה מיום שקדשה שוב לא ידאג שימות באותו חדש מאותו יום ואילך."

וכך ספר האישי:

"עברתי את ימי המלחמה במצור ובמצוק, כאסיר במחנות המות הנוראיים. הנאצים ימח שם דאגו למחק מלבנו כל תקנה לחיים; מדי יום היו הם הורגים אסירים יהודיים באמתלאות שונות ומשונות. איש לא ידע מתי יבא יומו וזקוקים היינו לאמונה עמקה ושרשית כדי לשרד.

מנין הקדישים ביום

יב. אין לפתח משבעה קדישים בכל יום. מנין זה סמכוהו חכמים על הפסוק (תהלים קיט טז): "שבע ביום הללתיך". ואולם ראוי לכל אדם שלא לפתח מלענות אחר עשרה קדישים בכל יום.

מקורות ובאורים:

כן פסק בשלחן ערוך הרב או"ח נה א. חובת שמיעת שבעה קדישים מקורה בשבולי הלקט' סימן ח. ואלו ההוראה להדר לשמע עשרה קדישים מקורה בגרסת הרמ"ק (סדור הרמ"ק דף נט ע"ב) והראשית חכמה' (שער הקדשה פרק יז) בדברי הזהר הק'.

קריאה לצבור לענות אמן על הקדיש

יג. בסיום כל אחת מהבקשות שבקדיש, קורא אומר הקדיש לצבור: "ואמרו אמן", כדי לזרזם לענות אמן כהלכה. לא יאריך שליח הצבור הרבה בנגינתו של תבות אלו, לפי שעניית אמן מתיחסת לבקשה, והרי הבקשה מסתימת לפני אמירת המלים "ואמרו אמן". שליח צבור המאריך בנגינת המלים "ואמרו אמן", לא ימתינו הצבור עד שיסיים נגינתו, אלא יענו אמן מיד.

מקורות ובאורים:

כך פסק המגן אברהם' (מכז יד) והביאו המ'שנה ברוה' (שם לה) וה'כף החיים' (שם נ).

המלים "ואמרו אמן" מובאות בנסחאות הקדיש שהביאו הראשונים. (ראה: סדר רב עמרם גאון סדר קר"ש וברכותיה; סדר התפלות לרמב"ם בסוף סדר אהבה). ב'פרושי סדור התפלה לרוקח' (עמוד ס) מבאר שחכמים למדו זאת מכך שדוד אמר בסיום שירתו (תהלים קו מח): "ואמר כל העם אמן" ובכך קרא לצבור לענות אמן אחריו.

בספר 'זכר עשות' (ערך קדיש) מבאר שתקנו לומר "ואמרו אמן" רק בקדיש ולא בברכות, לפי שבקדיש אין מזכירים שם ה' ויש חשש שמא יתשלו הצבור מלענות אמן. ואולם בברכות שמזכירים בהן שם ומלכות, הכל יודעים ונוהגים לענות אמן.

חובת עניית אמן על ברפת כהנים

יד. בשעה שהכהנים עומדים על הדוכן ומברכים את

הצבור, חיבים הצבור לענות אמן אחר כל אחד משלשת פסוקי ברפת הכהנים.

מקורות ובאורים:

כך נפסק בשלחן ערוך' (או"ח קכח ג). מקור הדברים במשנה (סוטה לז ב): "ברפת כהנים, כיצד? במדינה אומר אותה שלוש ברכות, ובמקדש ברכה אחת", ומפרט רש"י (שם ד"ה ה"ג, ע"פ הגמ' שם מ א): במדינה היו הכהנים מפסיקים אחר כל אחד משלשת פסוקי הברכה כדי שיענו הצבור אמן, ולכן נחשבת ברכתם כשלוש ברכות. ואולם במקדש שלא היו עונים אמן אחר הברכות, לא התר לכהנים להפסיק בין פסוקי הברכה, ולכן נחשבת ברכתם כברכה אחת. התוספות (מ ב ד"ה וכל כך) מבארים, שאף שגם במקדש היו מפסיקים לאמירת "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", כיון שהיו אומרים זאת באמצע הפסוק, אחר הזכרת השם, ובין פסוק לפסוק לא היו מפסיקים, לכן נחשבת ברכתם כברכה אחת.

אמן על ברפת כהנים – דאורייתא

טו. יש הסוברים שעניית אמן על ברפת כהנים היא מצוה מן התורה.

מקורות ובאורים:

רבי יהונתן איבשיץ (מדרש יונתן' פר' כי תבא), וכן דורו רבי יוסף שטיינהרט מפירדא (שו"ת 'משנת יוסף' סי' יג) כתבו שחייב עניית אמן על ברפת כהנים ולמד בגזרה שוה ממעמד הברכה והקללה שהיה בהר גריזים ובהר עיבל. שכן במסכת סוטה (לח א) למדו חכמים את ההלכה שברפת כהנים צריכה להאמר בלשון הקדש ובעמית, בגזרה שוה ממעמד הברכה והקללה, שבו אמרו אותו הלויים בלשון הקדש ובעמית. לאור הכלל שאין לדרש גזרה שוה למחצה (זבחים מח א) יש ללמד שפסי שבמעמד הר גריזים והר עיבל נצטוו ישראל (דברים כז טז): "ואמר כל העם אמן", כך אף אחר ברפת כהנים, חלה על השומעים חובה להקשיב לפסוקי הברכה ולענות אמן אחריהן. לפי דבריהם נראה לכאורה שכל שלוש האמנים שאנו עונים אחר שלשת פסוקי ברפת כהנים הן מצוה מן התורה; שפסי שבמעמד האמור נצטוו ישראל לענות אמן על כל ברכה וקללה בפני עצמה, כך יש לענות אמן אחר כל פסוק מפסוקי ברפת כהנים.

בשו"ת תשובות והנהגות ח"א סי' עח כתב שהמבי"ט ב'קריית ספר' (בפ"ד מהלכות תפלה ונשיאת כפים) סובר אף הוא שעניית אמן על ברפת כהנים היא חייב מן התורה ונטה לפסק כך. וכך פסק ה'אגרות משה' או"ח ח"ב סי' לא. וראה עוד במקורות ובאורים להלכה הבאה.

ההגדרה תתקיים א"ה ביום חמשי ד' בתשרי תשפ"ג.

הזוכים יקבלו הודעה ושמותיהם יפורסמו במוקד 'דרך אמונה' שלושה 3.

אברך יקר!
בעונתך אמן אחר המברכים בבית הכנסת תזכה לקנות לך פרקליטים רבים, שימליצו טוב בעדך לקראת מי הדין הקרובים ובאים, ותזכה להכתב לשנה טובה ומתוקה.
המקפידים על כללי מיזם 'דרך אמונה' במהלך חדש אלול, זכאים להשתתף בהגרלה על 10 מלגות בסך \$ 500 כל אחת.

מוקד 'דרך אמונה'
03-91-7-91-91

שלושה 1 - שמיעת כללי המיזם | שלושה 2 - הרשמה להשתתפות בהגרלה, בין השעות 20:00-22:00 | שלושה 3 - שמיעת שמות הזוכים

"אבינו מלכנו סתם פיות משטינו ומקטרינו"
"בבה עניית האמן נבראים מלאכים ובורים לנצח המלחמה נגד המקטרגים שהם מלאכי משחית" (מהרש"א נזיר ס ב).

עצות למי שנמנע ממנו לענות תשעים אמונים

במקורותינו מובאות כמה עצות למי שפיוס מן הימים ארע לו אנס, והוא רואה שלא יוכל להשלים צ' אמונים:

חמש עשרה וי"וים

א. בתקוני זהר חדש (דף פג א) מובא שביום שלא ענה האדם תשעים אמונים עליו לכוון בחמש עשרה הי"וים שבמלים הפותחות את ברכת 'אמת וציב' הנאמרת לאחר קריאת שמע - 'ויציב וכוון וקיס וישר ונאמן ואהוב וחביב ונחמד ונעים ונורא ואדיר ומתקן ומקבל וטוב ויפה'. חמש עשרה וי"וים אלו עולים בגימטריה צ', ויחד עם א' ד'אמת' שלפניהן, הם עולים לגימטריה צ"א, כגימטריה של אמן.

אמן על בקשות הרחמן

ב. בספר 'דרך משה' (ליום יא) מובא, שאם ארע לאדם אנס והוא אינו יכול לבוא לבית הכנסת, יכול הוא להשלים את מכסת תשעים האמונים בשמיעת ברכות השחר וברכות הנהיגין מבני ביתו. ואף יכול הוא לצרף לשם כף את האמן שעונה על בקשות 'הרחמן' שאומרים בסוף ברכת המזון.

ארבעים וחמש פעמים

ג. עצה נוספת הביא ה'בן איש חי' שיאמר בכל יום את הפסוק (תהלים פט ג): "ברוך ה' לעולם אמן ואמן" ארבעים וחמש פעמים, "וזה הפסוק יועיל לו במקום עניית אמן תשעים פעמים, בעת שהוא אנוס ואינו יכול לענות". ה'בן איש חי' מעיד כי גם הוא נהג לומר פסוק זה בכל יום ארבעים וחמש פעמים, לאחר פרשת ברכת הפהגים הנאמרת לאחר ברכות התורה ('בן איש חי' ש"א וישב אות טו).

אמירת 'אין כאלקיניו'

ד. עוד כתב בספר 'נוטרי אמן' (ח"ב עמ' קנח): כתבו הראשונים (מחזור ויטרי' סימן א; 'שבולי הלקט' ס' א ועוד, הביאם המשנה ברורה תרכה ה) שתקנו לומר את הפיוט 'אין כאלקיניו' בשבתות וימים טובים כדי להשלים בכף את מגן המאה ברכות. פיוט זה מרכב מחמשה בתים שבכל אחד מהם ארבעה שבחים. שלשת הבתים הראשונים שמתחילים: "אין...", "מי...", "גודה...", הם ראשי תבות אמן, ונחשבים כאמירת שתים עשרה פעמים אמן. ובאמירת הבתים שאחריהם, המתחילים ב"ברוך..." וב"אתה...", הרי זה כאלו אמר שתים עשרה פעמים "ברוך אתה - אמן", והרי הוא כאומר שתים עשרה ברכות. לאור דברייהם נתן לומר שאמירת 'אין כאלקיניו' אף משלימה אמירת שתים עשרה אמונים. דברים אלו משתלבים היטב עם דברי המדרש שמביא מהר"י צאלח (פרוש 'עץ חיים' לסדור התפלה, בתפלת 'אין כאלקיניו') כי תפלת 'אין כאלקיניו', נתקנה בעת שגזרה מלכות הרשעה על ישראל שלא לענות אמן, כדי שיאמרוה ברמז.

להנהלת 'בני אמונים',

בשנים האחרונות זכיתי להתקרב לשמירת התורה והמצוות. כיון שלא זכיתי לחנוך תורני ידעתי בהלכה אינן מרבות, אך משתדל אני לצעד ולהתעלות צעד אחר צעד במעלות התורה והיראה.

בתחלת דרכי בעולמה של תשובה ראיתי לראשונה את עלונכם המיוחד, ומאז אני שואב ממנו בכל שבוע חזק עצום. נחשפתי באמצעותו למצוה הקלה והעצומה - עניית אמן - ואני זוכה בזכותכם לענות אמונים לרב מדי יום.

המצוה הקלה והנפלאה הזו משמחת אותי מאד, משום שהפעמים הרבות שאני זוכה לענותה נותנת לי תחושה שאני משלים את המצוות הרבות שהחמצתי במשך השנים הארוכות שבהן לא זכיתי לשמור מצוות. ומשום כך, בכל פעם שאני אומר את הפסוק (תהלים קו מח): "ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם ואמר כל העם אמן", אני נותן הודאה מיחדת לקדוש ברוך הוא על כך שזכנו במצוה כה נפלאה שנתן לקימה ללא גבול ומדה.

תחזקנה ידיכם ותראו רב ברכה בעמלכם, וישלם משמים שכרכם, על כל פעלכם.

מוקיר ומעריך,
מאיר אזולאי,
בת ים.

נתן לשלח מכתבים לפקס
שפסקספו 08-9746102
או לכתבת המייל:
9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

אמן וברכות במשנת בעל ההלולא

הגאב"ד הרמ"א פרינד ז"ע

הגאב"ד הרמ"א פרינד ז"ע כ' באול תשנ"ו

רבי משה אריה פרינד נולד בשנת תרס"ד לאביו, רבי ישראל אב"ד בעיר הוויאד שבהונגריה, וכבר מילדותו בלט בהתמדתו בתורה וביראה. למד תורה מאביו והתגדל על ברכי סבו רבי אברהם יהושע פרינד אב"ד נאסויד.

בשנת תרצ"ג החל לכהן כראב"ד נאסויד, ובהמשך כהן כדן וראש ישיבה לצעירים בעיר סאטמר תחת רבנותו של רבו בעל הדברי יואל אשר בצלו הסתופף עשרות בשנים. לאחר שאבד את רעייתו ואמונת בניו הי"ד בימי הזעם, עלה לארץ והתגורר בירושלים, שבה התמנה על ידי רבו לכהן כראש ישיבת סאטמר, ארבעים שנים כהן בראשותה והעמיד תלמידים הרבה.

בשנת תשמ"ט לאחר פטירת הגאב"ד בעל המנחת יצחק מנה לכהן כגאב"ד העדה החרדית. דברי תורתו נפסו בסדרת ספרי 'עטרת יהושע'. נפטר בכ' באול תשנ"ו ונטמן במרומי הר הזיתים בירושלים.

אמן - פתח כחדה של מחט

רבנו פרש כי דברי המדרש (שהש"ר ה'ג): "אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: בני, פתחו לי פתח אחד... כחדה של מחט ואני אפתח לכם פתח שיהיו עגלות וקרוניות נכנסות בו", מכונים על שערי הברכה הנפתחים בזכות עניית אמן; הקדוש ברוך הוא מבקש מאתנו דבר קל וקטן כחדה של מחט - להקפיד על עניית אמן בהלכה - ותמורתו הוא פותח לנו במרום שערי ענק של ברכה וטובה שאין קץ לערפם ('עטרת יהושע' ה'אזינו).

ברכות השחר בהכרותא

מדי יום היה רבנו נכנס לבית מדרשו כשהוא עטור בטלית ותפילין, נגש אל מקומו ופותח באמירת ברכות השחר בקול רם כדי שיענו אחריו אמן. לכשסיים היה ממתין לשליח הצבור שיגיש לומר את הברכות בקול רם כדי שיענה הוא אחריו אמן ('משה רעיא מהימנא' ח"א עמ' נח).